

Japanskt jätteostron (*Crassostrea gigas*)

Vänsterbild: Europeiskt ostron (*Ostrea edulis*) till vänster och japanskt jätteostron (*Crassostrea gigas*) till höger.
Högerbild: Japanska jätteostron som växer på en blåmussla (*Mytilus edulis*)

Foto © Anna-Lisa Wränge

Svenskt vardagsnamn	Japanskt jätteostron, stillahavsostron
... och på andra språk	Danska: stillehavsøsters, japansk østers Engelska: Pacific oyster, Pacific giant oyster, Pacific cupped oyster Tyska: Felsenaustrern, Pazifische Auster Franska: huître japonaise
Vetenskapligt namn	<i>Crassostrea gigas</i> , synonym: <i>Ostrea gigas</i>
Organismgrupp	Blötdjur (Mollusca), Musslor
Storlek och utseende	Ett fullvuxet japanskt jätteostron är vanligtvis 8-20 cm långt. Det finns dock rapporterat om exemplar på upp till 40 cm. Vid svenska västkusten är de största ostron man finner idag (2008) något mindre. Detta beror sannolikt på att den första massinvandringen av larver hit skedde först 2005 - 2006 och att beståndet därmed är förhållandevis ungt. Ostronets skal är avlångt och kraftigt veckat med tydligt purpurfärgade längsgående streck (syns bäst på små individer <5 cm). Undre skalet är skålat och det övre lite konkavt. Formen varierar mycket beroende på vad den växer på. Vildlevande individer sitter med ena skalhalvan cementerad mot ett fast underlag, t.ex. sten, blåmusslor eller andra jätteostron. Arten kan bilda rev.
Kan förväxlas med	Europeiskt ostron (<i>Ostrea edulis</i> , se bilden). Vuxna individer är lättare att skilja åt än unga. Det japanska jätteostronets skal är mer avlångt och kraftigt veckat och blir större än det europeiska. Portugisiskt ostron (<i>Crassostrea angulata</i> , finns ej längs svenska kusten), tros vara en mycket nära släkting eller kanske t.o.m. samma art som japanskt jätteostron.
Geografiskt ursprung	<i>Crassostrea gigas</i> har sitt ursprung i västra Stilla havet, i området runt Kina, Korea, Japan och östra Ryssland.
Första observation i svenska vatten	Arten sattes ut på prov för odling på ett fåtal lokaler i norra Bohuslän på 1970-talet. De inplanterade individerna hade hög överlevnad, men reproducerade sig inte. Endast ett fåtal ostron lämnades kvar i havet. Sommaren 2007 hittades ett stort antal individer i Bohuslän (mest små, men även några större).
Förekomst i svenska havs- och kustområden	Arten finns längs västkusten, från Strömstad till norra Halland (Falkenberg), ibland talrikt. En inventering under 2007-2008 visade på tätheter på upp till 500 ostron m ⁻² på vissa platser i norra Bohuslän. Det har varit osäkert huruvida jätteostronet kan föröka sig i skandinaviska vatten eller om här är för kallt, men sommaren 2008

	kunde man konstatera att ostronen åtminstone lekte i Bohuslän.
Övrig förekomst i olika havsområden	Japanska jätteostron har importerats för odling på många håll i världen och idag finns det bestånd i kustvattnen längst Nordamerikas västkust, vid Sydafrika, sydvästra Australien och runt Nya Zeeland. I Europa finns arten längs Atlankusten, kring Brittiska öarna och ända upp till Norge, samt även i Medelhavet. Arten tolererar temperaturer mellan -5 och 35 °C och salthalter mellan 10 och 40 ‰. Optimala förhållanden för en lyckad reproduktion är en vattentemperatur på 20-26 °C, och salthalt på 23-36 ‰.
Troligt införselsätt	Arten har, i likhet med de flesta ryggradslösa djur i havet, ett frisimmande larvstadium och det är troligt att den invasion vi sett under 2000-talet skett via larver som följt med strömmar t.ex. från de stora ostronpopulationerna i Danmark. Men olaglig import eller sumpning av vuxna individer i svenskt vatten kan inte helt uteslutas. Inplanteringen av jätteostron för akvakultur på 70-talet resulterade inte i några bestående populationer i svenska kustvatten.
Miljö där arten förekommer	Japanska jätteostron lever på skyddade platser i estuarier (områden där sött och salt vatten blandas, t.ex. vid en flodmynning) eller kustnära marina habitat. De är oftast grundlevande (0-3 m), men kan även leva djupare. Djuren fäster oftast till hårda underlag t.ex. andra ostron, blåmusslor, stenar, klippor eller bryggor, men man kan också finna dem på leriga eller sandiga bottenar.
Ekologiska effekter	Japanska jätteostron sitter fast i botten och lever av att filtrera planktonalger och små näringspartiklar ur vattnet. De kan därför komma att konkurrera om både plats och föda med andra organismer med liknande levnadssätt, t.ex. blåmusslan (<i>Mytilus edulis</i>). Eftersom de är revbildande kan de komma att förändra bottenstrukturer från mjuk- till hårdbotten vilket kan påverka artsammansättningen och eventuellt kan även lokala strömförhållanden ändras.
Andra effekter	Arten är snabbväxande och tålig och därför eftertraktad att odla. Ekonomiskt sett är det den viktigaste ostronarten i världen, med en produktion på mellan tre och fyra miljoner ton ostron per år. På restaurang kallas den ofta "fin de clair". En negativ effekt av artens närvaro är att den skulle kunna bli en ny allvarlig påväxtorganism på marina konstruktioner och båtskrov.
LÄS MER	
<p>* DAISIE (Delivering Alien Invasive Species In Europe), EU-projekt http://www.europe-aliens.org/speciesFactsheet.do?speciesId=261</p> <p>* Global Invasive Species Database: http://www.issg.org/database/species/ecology.asp?fr=1&si=797&sts=</p> <p>* Japanska jätteostron-en främmande nykomling i västsvenska vatten / Havsmiljön 2008: tema kustzonplanering http://www.havet.nu/dokument/Havsmiljön_08.pdf</p> <p>* NOBANIS (North European and Baltic Network on Invasive Alien Species) http://www.nobanis.org/Factsheets.asp</p>	
MER OM BILDEN	
Fotografierna är tagna av Anna-Lisa Wränge, Institutionen för marin ekologi, Göteborgs Universitet.	
<ul style="list-style-type: none"> • Detta faktablad om <i>japanskt jätteostron</i> skapades den 29 augusti 2007 av Malin Werner, Göteborgs universitet. Reviderat 3 december 2010 av N-research. 	